

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie**

Olsztyn, dnia 10 listopada 2009 r.

**Pan
Janusz Małecki
Dyrektor Gimnazjum Nr 2
W Morągu**

LOL-410-30-04/2009

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie przeprowadziła w Gimnazjum Nr 2 w Morągu kontrolę realizacji procesu kształcenia młodzieży w zakresie wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009, wraz z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi roku szkolnego 2009/2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 30 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami realizację procesu kształcenia uczniów w zakresie wychowania fizycznego oraz uprawiania sportu.

1. W badanym okresie Gimnazjum zorganizowało w sposób prawidłowy proces wychowania fizycznego. I tak:
 - Plany nauczania, w odniesieniu do liczby godzin wychowania fizycznego, były zgodne z rozporządzeniem ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych².
 - Arkusze organizacji Gimnazjum na poszczególne lata szkolne, opracowane i przedłożone przez Dyrektora w trybie § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznch

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz.U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

- przedszkoli oraz publicznych szkół³, zostały zaopiniowane przez przedstawiciela Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz zatwierdzone bez zastrzeżeń przez organ prowadzący.
2. W latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 Gimnazjum zapewniło właściwe warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oraz stworzyło możliwości uprawiania sportu, gdyż:
- Wykorzystywano, na podstawie ustnego porozumienia, ze Szkołą Podstawową Nr 2 w Morągu, salę gimnastyczną i boiska szkolne, a działania podjęte przez Dyrektora Gimnazjum spowodowały, że do zajęć wychowania fizycznego uczniów zostały dodatkowo udostępnione obiekty stadionu miejskiego, będącego w dyspozycji samorządu lokalnego.
 - Stan sprzętu sportowego uzupełniano nowymi zakupami ze środków ujętych w planie finansowym oraz w planie dochodów własnych Gimnazjum. Zaznaczyć jednak należy, że uczniowie klas III Gimnazjum oraz nauczyciele wychowania fizycznego wskazali w przeprowadzonych ankietach m.in., że zwiększenie ilości sprzętu sportowego podniosłoby atrakcyjność prowadzonych zajęć w ramach realizowanych programów nauczania.
 - Wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego (trzy osoby) posiadali kwalifikacje wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁴. Dwóch z nich posiadało dyplom ukończenia studiów magisterskich w zakresie wychowania fizycznego, a jeden dyplom ukończenia studiów wyższych zawodowych (studia niestacjonarne) i studia podyplomowe z wychowania fizycznego. Zostali oni również przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy medycznej.
3. Prawidłowo realizowano programy wychowania fizycznego. Wdrożone przez nauczycieli, na ich podstawie, plany nauczania zostały dobrane odpowiednio dla danego oddziału szkolnego pod względem rozpoznanych możliwości ruchowych uczniów na „wejściu” w odniesieniu do przyjętych celów kształcenia i materiału nauczania oraz sposobów nauczania. Uwzględniono w nich również posiadane obiekty i urządzenia oraz sprzęt sportowy. Ustalenia NIK wykazały jednak, że opracowany

³ Dz.U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.

przez jednego z nauczycieli wychowania fizycznego i realizowany program wychowania fizycznego na rok szkolny 2009/2010 oraz zbudowane na jego podstawie plany dydaktyczno-wychowawcze, nie spełniały wszystkich wymogów podstawy programowej określonej w przepisach załącznika Nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁵. Program nie zawierał bowiem w swojej konstrukcji elementów dotyczących planowania form i metod oceny osiągnięć ucznia, a plany dydaktyczne na rok szkolny 2009/2010 były częściowo niespójne z realizowanym programem nauczania, gdyż nie zawierały procedury osiągania celów ze sposobem ich pomiaru, co nie pozwalało na określenie czy zostaną one osiągnięte. Nie określono przy tym ilości godzin przeznaczonych na określone rodzaje aktywności i opisu form oceny osiągnięć uczniów.

4. Przedmiotowy system oceniania („pso”), opracowany przez trzech nauczycieli wychowania fizycznego Gimnazjum, był zgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁶, zasadami wewnątrzszkolnego systemu oceniania oraz wymogami w tym względzie określonymi we wdrażanych programach nauczania. Podczas lekcji nauczyciele w stosowali przyjęte zasady, wymagania i kryteria oceniania, określone w pso zakresie: wysiłku uczniów z deficytem ruchowym, wkładanym przez nich w wywiązywanie się z wymagań wynikających ze specyfiki przedmiotu; zgodności wystawianych ocen częściowych z przyjętymi w pso wymaganiami i kryteriami oceniania oraz nastawienia systemu oceniania na postępy uczniów. Również urządzenia i sprzęt sportowy, wykorzystywany podczas zajęć, był dobrany zgodnie z przyjętymi przez nauczycieli formami organizacyjnymi i metodami pracy, jak również przestrzegane były zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia zajęć.
5. Prawidłowo sprawowany był nadzór pedagogiczny nad problematyką wychowania fizycznego w szkole. Dyrektor Gimnazjum m.in.:

⁵ Dz.U. Nr 4, poz. 17.

⁶ Dz.U. Nr 83, poz. 562 ze zm.

- Opracował wieloletni plan nadzoru pedagogicznego oraz roczne plany nadzoru na poszczególne lata szkolne, a ich wyniki zaprezentował na posiedzeniach Rady Pedagogicznej, podsumowujących pracę szkoły.
- Dokonał analizy programów nauczania na podsumowaniu prac szkoły oraz opracował ankietę dotyczącą realizacji podstawy programowej, a stopień jej realizacji nauczyciele wychowania fizycznego zawarli w kartach ewaluacji.
- Przeprowadził w sposób kompleksowy badanie warunków i jakości zajęć wychowania fizycznego.
- Występował z wnioskiem do organu prowadzącego o budowę sali gimnastycznej, jednak bez pozytywnego skutku.
- Przeprowadził badania oparte na hospitacji zajęć oraz sprawozdań nauczycieli wychowania fizycznego z pracy dydaktyczno-wychowawczej i podjął stosowne działania.

W ramach sprawowanego nadzoru Pan Dyrektor wydał zalecenia jednemu z nauczycieli wychowania fizycznego, które nie zostały jednak przez niego zrealizowane. Konsekwencją tego było rozwiązanie z nim umowy o pracę.

Należy jednak przy tym zauważyć, że plany doskonalenia zawodowego w poszczególnych latach szkolnych oparto jedynie częściowo o potrzeby nauczycieli. W planach tych przewidziano bowiem szkolenia głównie o charakterze ogólnym (np. „Rola i zadania wychowawcy klasy”, czy „Diagnoza edukacyjna w kontekście nowej podstawy programowej”). W opinii NIK, udział nauczycieli w tych formach doskonalenia nie przyczynił się do podniesienia ich kompetencji z zakresu praktyki prowadzenia lekcji wychowania fizycznego.

6. Średnia liczba uczniów Gimnazjum obecnych na lekcjach wychowania fizycznego wzrosła w badanym okresie z 90,5% w roku szkolnym 2007/2008 do 93,7% w roku szkolnym 2008/2009. Należy podkreślić przy tym, że Gimnazjum nie skorzystało z możliwości uatrakcyjnienia dla nich zajęć w odniesieniu do sposobu prowadzenia czwartej godziny lekcyjnej na III etapie edukacji (lata szkolne 2007/2008 i 2008/2009) oraz prowadzenia dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego w formie zajęć pozalekcyjnych, tj.: sportowych, rekreacyjno-zdrowotnych, tanecznych i aktywnych form turystyki (rok szkolny 2009/2010). Powodem takiego stanu rzeczy były kwestie organizacyjne i finansowe, a w szczególności ograniczone warunki bazy sportowej i środki finansowe na zakup podstawowego sprzętu sportowego.

7. W celu zapewnienia uczniom bezpieczeństwa podczas prowadzenia zajęć wychowania fizycznego Dyrektor Gimnazjum: przeprowadzał raz w roku, w trybie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r.⁷ przeglądy obiektu szkolnego oraz boisk szkolnych; spowodował przeszkolenie nauczycieli z zakresu bezpieczeństwa; powołał pracowników odpowiedzialnych za udzielanie pierwszej pomocy; opracował instrukcję podstawowych zabiegów ratowniczych w nagłych wypadkach; zobowiązał nauczycieli wychowania fizycznego do przeprowadzania zajęć na temat zasad bezpiecznego zachowania się na lekcji.
8. W badanym okresie uczniom Gimnazjum zapewniono zróżnicowaną ofertę pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych. W roku szkolnym 2007/2008 zrealizowano łącznie 181 godzin takich zajęć, a w roku następnym 238. Objęły one głównie gry zespołowe (piłka siatkowa i koszykowa, unihokej i lekkoatletyka), jak również gry, zabawy i układy choreograficzne dotyczące rytmiki i tańca. Zainteresowanie uczniów tymi zajęciami wzrosło w badanym okresie z 45 uczniów (19,2% ogółu) w roku szkolnym 2007/2008 do 76 (32,2%) w 2008/2009.
9. Gimnazjum stworzyło uczniom możliwość udziału we współzawodnictwie sportowym. Współpracowano w tym zakresie z organizacjami i stowarzyszeniami sportowymi prowadzącymi działalność o charakterze sportowym, jak również organem prowadzącym. Organizowano również zawody sportowe wewnątrzszkolne oraz międzyszkolne szczebla gminnego i powiatowego. Uczniowie Gimnazjum osiągnęli sukcesy, jako członkowie trzech klubów sportowych, a także uczestnicząc w zawodach sportowych organizowanych przez inne podmioty na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Uzupełnienie programu nauczania wychowania fizycznego na rok szkolny 2009/2010 oraz opracowanych na jego podstawie planów dydaktycznych o elementy w zakresie planowania form i metod oceny osiągnięć uczniów.
2. Uwzględnianie w planach doskonalenia zawodowego potrzeb nauczycieli wychowania fizycznego z zakresu praktyki prowadzenia lekcji.
3. Rozważenie uatrakcyjnienia zajęć wychowania fizycznego poprzez doposażenie Gimnazjum w sprzęt sportowy, odpowiadający potrzebom prowadzonych zajęć wychowania fizycznego.

⁷ Dz. U. Nr 6, poz. 69

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem